

A protestantizmus művelődéstörténeti szerepe Előszó a Pedagógiatörténeti Szemle tematikus számához

VINCZE BEATRIX

ELTE PPK, Neveléstudományi Intézet
Történeti, Elméleti és Összehasonlító Pedagógiai Kutatócsoport

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógia és Pszichológiai Kara, Történeti, Elméleti és Összehasonlító Pedagógiai Kutatócsoportja közös konferenciát szervezett a reformáció 500. évfordulója alkalmából a Magyar Nemzeti Múzeummal. A rendezvényre a Reformáció Emlékbizottsága pályázatának segítségével került sor.¹A 2017. szeptember 7-én és 8-án megrendezett konferencia helyszíne a Magyar Nemzeti Múzeum volt, címében jelezve témaválasztását: „A reformáció művelődéstörténeti szerepe - különös tekintettel a 19-21. századi oktatásügyre.”²

A konferencia célja az volt, hogy szakmai találkozót biztosítson a protestantizmus művelődéstörténeti szerepét tárgyaló eseményen a magyarországi kutatók számára. Tematikájában kiemelt jelentőséget kapott a protestáns iskolaügy fejlődéstörténeti, értékközvetítő és értékmegőrző szerepe, valamint a XXI. század oktatására gyakorolt hatása, jelentősége. A rendezvény feladatának tekintette, hogy fórumot teremtsen a magyarországi egyetemek és múzeumok kutatói és szakemberei számára, ahol kifejhették és megvitathatták a protestantizmus művelődés- és neveléstörténetéhez kapcsolódó kutatásaik eredményeit, illetve kialakíthatták a területen való jövőbeni együttműködésük kereteit.

A rendezvény terepet biztosított az új és eddig rejtve maradt új ismeretek továbbadására, új kutatási lehetőségek körvonalazására. Többek között arra is igyekezett választ keresni, hogy a magyarországi protestantizmusnak milyen üzenete van a jövő számára. Ebben kiemelkedő segítséget adtak a MNM

¹ Reformáció Emlékbizottsága/REB-17-KONFERENCIA-0048; ELTE 7123_2017 (Iktatószám: 29531/2017/REB) pályázaton az Emberi Erőforrások Minisztériuma és az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő (mint lebonyolító) és az ELTE Rektora támogatta. Szervezte: Vincze Beatrix és Kempf Katalin (ELTE PPK)

² A konferencia absztraktfüzete: ISBN 978 963 815 4

szakemberei, a *Reformáció 500 éve* kiállítás kurátora, az IGE-IDŐK kiállítás dokumentumanyaga, a múzeumpedagógusok szakmai összefoglalói.

A konferencia témaköreiben szerepelt a protestantizmus és neveléstudomány kapcsolata; a protestáns iskolaügy; a protestantizmus és múzeumpedagógia kapcsolódási pontjai, az egyházpolitika és társadalom összefüggései.

A konferencia szakmai jelentőségéhez jelentősen hozzájárult, hogy az ELTE PPK a múzeumpedagógiai szakirányú képzés közel húsz éves gyakorlata révén – szakmai partnerével a Nemzeti Múzeummal közösen szervezett tudományos rendezvényt. Ennek köszönhetően a MNM kiállítása szerves részévé vált a tudományos diskurzusnak, amely kiváló lehetőséget teremtett az elmélet és a gyakorlat összekapcsolására. A rendezvényre sikerült a tudományegyetemek művelődéstörténettel, iskola,- és egyháztörténettel foglalkozó kollégáit bevonni, a Doktori Iskola hallgatóit és a Neveléstudományi Intézet dolgozóit az résztvevővé tenni.

A pedagógiatörténeti stúdiumok háttérbe szorulásával jelentős eredménynek tekinthető, hogy sikerült a reformáció művelődéstörténeti jelentőségének egyfajta retrospektív áttekintésére lehetőséget biztosítani. A reflexiók elmélyítették a szakmai együttműködést, amelyek közvetlenül becsatornázhatóvá váltak mind a múzeumpedagógiai szakképzésbe, mind a tanárképzésbe.

Az eredmények közreadásában egyben hagyományteremtőnek tekintjük, hogy a Pedagógiatörténeti Szemle tematikus különszámában vállalta a tanulmányok egy részének a publikációját. Az esemény összekapcsolódott az MTA Pedagógiatörténeti Albizottságának rendkívüli ülésével. Fontos igényként fogalmazódott meg a minősített tudományos publikációk számára a megfelelő felület és lehetőség biztosítása.

A konferencia előadásai sorában a protestantizmus és neveléstudomány témakör kapcsán Németh András (ELTE PPK) foglalkozott többek között *A magyar egyetemi neveléstudomány protestáns hagyományai*val, Nóbik Attila (SZTE) kiemelte *A magyar neveléstörténet-írás protestáns hagyományait a dualizmus időszakában*, Szabolcs Éva (ELTE PPK) *A reformáció neveléstörténeti jelentőségét - egy 1916-ban keletkezett teológiai dolgozat alapján* mutatta be.

A protestáns iskolaügy jelentőségét három előadó elemezte. Ugrai János (EKE) *A református gimnáziumoknak a 19. századi oktatási modernizáció előkészítésében játszott szerepét* mutatta be, míg Rébay Magdolna (DE BTK NMI) *Középmagyarországi evangélikus gimnáziumok és az arisztokrácia oktatása (1867–1918)* közötti összefüggéseket vázolta. Molnár Béla (ELTE PPK) pedig *A protestáns tanítóképzők művelődéstörténeti szerepét* emelte ki.

Az egyházpolitika és társadalom kérdéseit három résztéma jelenítette meg. Bittera Éva (ELTE BTK) *Az egyházpolitikai törvények (1894–1895) elfogadása körüli viták megjelenését a politikai élcsepokban, karikatúrákra koncentrálnak* elemezte.

Ács Marianna (PTE BTK NTI) *Nőnevelés kérdését vizsgálta a Felsőbaranyai Református Egyházmegye polgári leányiskolájában és internátusában 1916 és 1948 között*. Czeglédi Sándor (KRE BTK) *Élmény és emlékezet: helyzetek és lehetőségek a protestáns*

iskolákban címmel a protestáns tanítási kultúra megjelenítésére vállalkozott.

A konferenciát gazdagította, hogy Kiss Erika művészettörténész, muzeológus a Magyar Nemzeti Múzeum *Ige-Idők: A reformáció 500 éve* jubileumi emlékkiállításának a kurátora tárlatvezetését tartott. A MNM múzeumpedagógusai pedig Suba Eszter Leona és Vattay Liliána kiállítására épülő múzeumpedagógiai foglalkozásokat ismertették. A konferencia neveléstörténeti jelentőségű eseménye volt a Sárospataki Theológiai Akadémia bezárásának történetéről készült dokumentumfilm vetítése.